

Pretežni del prve številke novega letnika predstavljajo razprave, pripravljene na podlagi prispevkov na *Amfiteatrovem* simpoziju, ki je na temo »Preživetje komedije / The Survival of Comedy« potekal 5. in 6. oktobra 2023 v dvorani Slovenskega gledališkega inštituta (SLOGI) v Ljubljani. Po stoletjih krize »čistih« dramskih zvrsti (vsaj na deklarativni ravni) in prevladi mešanih žanrov je nastopil čas za vnovično teoretsko pretresanje vprašanja, kaj se dejansko godi s komedijo. Že bežen pogled na repertoarje dramskih gledališč namreč pokaže, da zgodba s komedijo nikakor ni zaključena, saj je ta še kako »živa«, agilna. Avtorji člankov so si tako zastavljali vprašanja, kakšna je komedija danes, kakšne so vrste komike in njene pojavne oblike – tako v smislu dramske kot gledališke zvrsti – in kakšen je družbenopolitični kontekst, ki jo v temelju definira. Številka tako prinaša osem izvirnih člankov na to temo; trije so objavljeni tako v slovenskem kot angleškem jeziku.

Razprava Lade Čale Feldman si to vprašanje zastavlja ob analizi filma Philippa Le Guaya *Alcest na kolesu* (2013), ki se intertekstualno navezuje na Molièrovega *Ljudomrznika*, obenem pa žanr komedije na novo kontekstualizira in obnovi njegov prvotni subverzivni učinek.

Jure Gantar se loteva analize neuspešnih komedij vrhunskih pisateljev iz približno istega zgodovinskega obdobja (Flaubert, Henry James, Čehov). Igre, ki jih obravnava, so v svojem času na odrih doživele polom. Gantar analizira vzroke za takšno usodo.

Radka Kunderová razpravlja o medsebojni povezanosti političnega in komičnega v češkem gledališču na začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja. Prva leta tranzicije so zaznamovala češko družbo in usmerila njena zanimanja. Podrobneje se posveti odmevni predstavi *Naši naši furianti* (Naši naši ošabneži) Petra Lébbla iz leta 1994.

Posebne vidike komedije, in sicer prikazovanje odnosov med spoloma, obravnava Mateja Pezdirc Bartol. Analizira družbene konstrukcije spolov, vlog in poklicev v nekaterih primerih sodobne slovenske komedije, še posebej tistih, v katerih ima ženska glavno vlogo, in pri tem ugotavlja poigravanje s tradicionalnimi vzorci ter njihovo sprevrčanje.

V jedru razprave Tomaža Toporišiča so mešani žanri slovenske komedije, posebej tisti, ki segajo k absurdu in groteski. Avtor pretresa vrsto primerov kompleksnih oziroma hibridnih komedijskih strojev od Emila Filipčiča do Ive Š. Slosar, pri čemer se osredotoča na destabilizirano subjektivnost v njih.

Gašper Troha se loteva aktualne tematike ekološke katastrofe. Skozi dva primera

sodobnega slovenskega gledališča – Divjakovo *Vročino* in Zupančičevo *Te igre bo konec* – raziskuje dva pristopa k omenjeni tematiki, resnobnega in komičnega.

Ana Kocjančič se v svojem članku ukvarja z nepoznanima, a nadvse zanimivima ljubljanskima uprizoritvama Audranove operete *La Mascotte*, ki ju je med obema vojnama s komično-avantgardnimi elementi režiral Bratko Kreft.

Prispevek Maše Radi Buh in Nika Žnidaršiča obravnava razmerje med kulturo ukinjanja («cancel culture») z njeno zapovedjo politične korektnosti ter komedijo in to razmerje postavi v družbenopolitični kontekst. Sprašuje se tudi, ali med njima dejansko vlada paradoks, a to vprašanje razreši na drug način.

Zunaj tematskega bloka je objavljena obširna in natančna študija Primoža Jesenka o beli lisi slovenske gledališke kritike 19. stoletja. Z natančno analizo nemških zapisov Leopolda Kordeša iz časa, ko se gledališko uprizarjanje na Slovenskem še izvija iz amaterizma, sestavlja širšo fresko tedanje kulturne krajine na Slovenskem.

Pedagog Dušan Brešar je pripravil dragocen pregled gledališke ustvarjalnosti slepih in slabovidnih od začetkov po koncu prve svetovne vojne do danes. Pričevanja udeležencev dajo članku še večjo težo.

Naj za konec opozorim še na razpis za članke predvidenega tematskega bloka revije na temo »O delu v gledališču in performansu«, ki ga pripravlja Tomaž Krpič. Rok za oddajo povzetkov je 15. september.

Maja Murnik